

Zumav o

“Ternimata karing ashen” programo

ROMANI

Amen gindyinas, ke e informacija,
ande kadi ginadyi, zhutil tumenge
te arakhen nyevo drom taj
shajipe, so la Europaka
Komissijako programo:

“Ternimata Karing Ashen” del
tumenge, zhutil te na avel kasavo
pharo te hatyaren, sar trubul te
keren aplikacija (te mangel taj vi
te xutyilen lovengo zhutipe pe jekh
projekto, taj vi tumen te keren
projektura terne manushenca.

ACKNOWLEDGEMENTS

This booklet was translated by:
Bori Balogh

We would like to thank her and all the others that contributed to this project.

Produced by: SALTO Cultural Diversity Resource Centre;
Susie Green, Antonio Gomes, Martin Schippan

Designer Sónia Garcia

Kames te zumaves nyevo shajipo taj te keres projektura ande kaver thema? Kames te keres butyi kethane kaver partneronca anda kaver kulturi? Kames te zhutis terne manushenge vi von te keren aktivno butyi andel projektura, taj kadalesa kaver te keren vi pengi kultúra kothe kaj von beshen? Kames te beshes ande jekh kaver them taj te arakhes nyeve amalen?

Zumav o "Ternimata karing ashen" programo!

So phenel: 'Europako manush'?	02
Što znači «Sudjelovanje mladih u društvu»?	02
So phenel „Terne manushengo aktivno butyi”?	02
So si e „butfalo kultura”?	02
PARUVEN LE TERNE MANUSHEN	04
TERNE MANUSHA KORKORO RAKHEN AVRI TAJ KEREN PROJEKTURA..	05
RNIPOSKA DEMOKRACIJAKE PROJEKTURA.....	06
EUROPAKI BILOVengi BUTYI.....	07
TERNIMATA ANDEJ LUMA.....	08
PROJEKTURA PE SITYARIPE TAJ TE VAZDEN NETWORKO.....	08
LOVENGO TAJ KAVERFALO ZHUTYPE PE EUROPAKI KETHANI BUTYI	
TERNIMATONCA.....	09
MANGIPESKO LIL.....	10
SAF ORGANIZIS O PROJEKTO.....	13
YOUTH PASS LIL.....	16
ALAVARI.....	16

O “Ternimata karing ashen”

programo le aktivnone terne manushenge taj lenge zhutorenghe rakhle avri, te sikaven lenge jekh drom, sar te keren pengi butyi, anda o lasho gindo, anda le ternengi zor te avel chachipe. Kado drom amen pe shtar pillerura vazdam opre. Pa lende shaj ginaves majtele:

So phenel: ‘Europako manush’?

E koncepcija pala o Europako manush phenel, ke o manush, savo trajil andej Europa, trubul te dikhel na numa krujal peste, ba pe intrego Europa, taj te lel godyate, sostar si lashi e reprezentativno demokracija taj slobodipe. Kadi koncepcija del shajipe majbute terne manushenge, te sikaven pengi kultura kaver ternenge anda kaver thema, saven si kaver kultura, religija taj tradicija, kaveres gindisaren taj trajin. Gindin pala kodi, so shaj keres, e adyesutni taj avutni Europa te avel la tolerancijako taj solidariatatosko than!

So phenel „Terne manushengo aktivno butyi”?

Kon adyes terno si, tehara kodo lela ande peske vasta le themesko trajo. Anda kadi “Ternimata karing ashen” programo kamel te bishavel len andre andel themesko trajo, aba ternes te keren butyi ando them, te keren kaver vi pengo them taj pengo komunite-to, vi e Europa. Projektura, so ande o “Ternimata karing ashen” programo rakhle avri, mukhen le terne manushenge, te keren penge projektura, taj kana karing leste ashen, von te phenen, so taj sar te keren. Ande but projektura lasho si, te si pasha le terne jekh vaj majbut kasave manusha, kon aba majanglal mishto kerde projektura.

So si e „butfalo kultura”?

Kado si le „Ternimata karing ashen” programosko „jilo”, je o programo po angluno than shuvel te das respekto le manushenge kaverfalone kulturake, te maras amen kontra o rasizmo taj e ksenofobia (kana varikon chi kamel strejinone manushen.) O programo kasave projektura vazdel opre, ande savende terne manusha anda kaverfalo kulturako, religijako taj etnikako krujalipe kethane zhanen te keren butyi pala kodi, mashkar le manusha sakokaj te avel respekto, solidariteto, te hatyaren e kaverfalo kultura taj kaverfalone manushen.

So phenel kadi vorba: „Te las andre ande butyi manushen majcerra shajiposa”?

O „Ternimata karing ashen” programo kade si kerdo, ke andre lel ande peste terne manushen anda sakone faloste krujalipe, chi dikhel kodi, sar bararde len opre ande sosko barvalimo, ande soski kultura, pala la lumako sosko than aven. Shaj aven mashkar lende vi nasvale, chorre, anda kaver them nashade taj kavera, kas majcerra shajipo si te sityon, te pinzharen kaver thema, te keren butyi andel themesko trajo. Anda kadi xutyilen ternimatonge grupura taj ternimatonge organizaciji inke majbut love sar zhutipe, te si ande lengo projekto terne manusha majcerra shajiposa. Kasave ternimatonge trubun ekstra butya, pe soste majbut love trubun.

Ando **“Ternimata karing ashen”** programo, zhi kathar o 2007 bersh zhi kaj o 2013 bersh pe kasave programura shaj xutyilen love:

Paruven le terne manushen jekh shajipe jekhe terniposke gruposke te maladyol kaver terniposke grupponca anda kaver thema, taj te pinzharen jekhavreski kultura, sar kethane keren butyi pe varisosko kethano butyako than.

Terne manusha korkoro rakhen avri taj keren projektura den love kasave ternimatonge gruponge, save korkori avri zhanen te rakhen, anda soste taj sar ashel kethane jekh projekto, taj vi zhanen te keren les. Kasavo projekto shaj keren kethane ternenca anda kaver thema, te keren lenca kontaktura pe lungo vrama, te keren ekh networko.

Ternimatonge demokracijake projektura Le terne manushen te ingren andre ande butyi pe demokracijake processura, kaj von beshen, ande lengo gav vaj foro, ande lengo kotor-them, ando lengo them taj vi ande mashkarthemutnyi butyi.

Europaki bilovengi butyi del shajipe terne manushenge te trajin ande jekh kaver them, te pinzharen kodo them taj leski kultura, taj te zhutin ande jekh projekto, so ande kodo them zhal.

Ternimata andej luma Kadala projektura majna kodola si, sar o „Paruven le terne manushen”, vaj o „Ternimatonge zhutipeske sistemi”, feri kasave themenca kethane, save pasha e Europaki Unija si.

Zhutipe pe Europaki kethani butyi andej ternengi traba Zhutil te keren butyi kethane taj te keren shtrukturalno dialogo mashkar le terne manusha taj mashkar kasave na-terne, kon le ternenca keren butyi. u ideja i primjera dobre prakse, učenje i razvoj kroz seminare i treninge.

PARUVEN LE TERNE MANUSHEN

O „Paruven le terne manushen” kasavo projekto si, savo kethane anel ternimatonge grupura mashkar 13 taj 25 ber-shenge, del lenge shajipo te vorbin pala specialni trabi, taj te pinzharen ande kadi vrama jekhavesko them taj jekhaveski kultura. Te dikhas, anda sode thema shaj aven kethane le terne, kon ande kado projekto keren butyi, le ternimata shaj paruv-enpe bilateralno, pala duj riga (duj thema), trilateralno, pala trin riga(trin thema) taj multilateralno, pala but riga (majbut sar anda 4 thema). Sa grupura ando projekto kethane rakhen avri, so te avel taj sar te avel o projekto. Sako projekto, ande soste si jekh cerra majanglunyi butyi inke angla e bari projektoski butyi, shaj zhal zhi kaj 15 shon. E chachi butyi, kana le terni-mata paruv-enpe, kana sa kethane keren butyi, kon andrej ando programo, shaj avel mashkar 6-21 dyes,(ande kadi naj andre le dyesa, kana po drom sile), taj trubul te zhal ande varisavo kasavo them, kaj si o jekh, kon avirakhlas o projekto.

Sar avel kethane jekh grupo, savo ando „Ternimata paruv-enpe” programo kerel butyi:

- _Bilateralno paruv-enpe le terne: majbut sar 8-zhene ande sako grupo
- _Trilateralno paruv-enpe le terne: majbut sar 6-zhene ande sako grupo
- _Multilateralno paruv-enpe le terne: majbut sar 4-zhene ande sako grupo
- _Le majbut-zhene, sodezhene shaj aven ando intrego projecto: 60
- _Pasha sako themesko grupo trubul te avel jekh vaj duj gruposke sherune

Lovengo zvoro taj zhutipe:

O “Ternimata karing ashen” programo del love te keren le grupura, inke angla e chachi butyi, ekh Majangluno dromipe kaj o kaver grupo, le love po drom (70 %), te potyinen o than kaj beshen, po xaben, taj, kasave love, so trubun, ba anglal nashtig zhanen pala lende

PHENAS:

Jekh bilateralno projekto sas, kana andej Italiya 20 terne manusha anda Italia taj anda Portugalia parudepen, anavesa „Slobodno vrama, taj bilovengi butyi ande forosko than.” Kadal projektosa le terne manusha zhi kathar 16 zhi kaj 18 bershenge pinzharde, sar taj sostar keren bilovengi butyi. Ando programo le terne zumade na numa jekh falo bilovengi butyi, taj sa grupura andre shaj sikavenas le kavrenge penge themeska historija taj kultura.

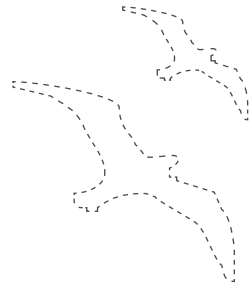
TERNE MANUSHA KORKORO RAKHEN AVRI TAJ KEREN PROJEKTURA

Kana le terne manusha korkoro rakhen avri taj keren projektura, le 18-30 bershenge terne baro shajipe xutyilen, chachiposke te keren so von rakhle avri taj von kamenas. Zhi kathar o angluno punkto zhi kaj o agor, le terne keren le projektura, le planura, o projekto taj po agor palpale dikhen pe leste taj phenen lasho saslo vaj nas lasho.

Le terne shaj len pasha pende jekhe sherutnes, kon pasha lende ashel taj zhutil lenge te keren jekh lasho projekto.

Jekh kasavo projekto shaj zhal zhi kathar 3 zhi kaj 18 shon, taj shaj keren les ande pengo gav vaj foro, ande pengo kotor-them vaj ande pengo them. Jekh projekto, savo le terne manusha korkori keren, shaj kerel jekh organizacija, vaj jekh informalno ternimatosko grupo, ba vi anda duj vaj majbut programoske thema.

Kado programo del shajipe le ternenge te zumaven avri ando chachipo, so von avrirakhle, kade, te len godyate, ke von Europake manusha si, taj si angla lende kasavo drom, savesa von shaj bararen taj lasharen e Europa. Le projektoski tema shaj avel butfalo: arto, kultura, krujalipe, te losaras pe amaro barvalimo, informacija pala o ternipe, sar te vazdas jekhe gavesko, vaj forosko trajo, terniposki politika, sastipe, anti-rasizmo, zhutipe nasvale manushenge, jekhfalo sityaripe sakoneske, terniposko shporto, ternima-tongi slobodno vrama,, media taj komunikacija, tkm.

Lovengo zvoro taj zhutipe:

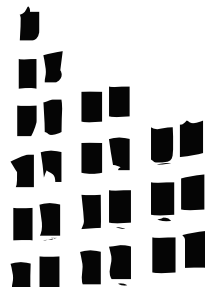
O "Ternimata karing ashen" programo del sa le love, so trubun direktno po programo, (zhi kaj ekh kotor)

Po than kaj zhanen te soven, po xaben, love, so avri trubul te potyinen, de majanglal nashtig zhanas pala lende, taj potyil jekhe sherutnes, kas le terne pasha pende len.

Kana mashkarthemutno si o projekto, atunchi den love inke pe jekh majngluno drom ando kaver them, te keren planura, taj pe dromipe (70 %)

PHENAS:

12 terne manusha anda Turkicko them kerde jekh projekto, ande soste shavoren sityaren te keren butyi po kompjuteri. Kasave shavoren kide kethane pe kado sityaripe, kon kasave chorre sas, ke pej vulica kerenas butyi. Le ternengo grupo jekh kasave klubosa kerlas butyi kethane, savo kadale vulicake shavorenge zumavelas te zhutil. O ternengo grupo butivar vorbindas le shavorenca taj pushenas lendar, so avelas lenge Isaho, so kerenas, te na trubulas te keren butyi. Kothe phende, ke kamenas te sityon o kompjuteri. O sityaripe sas trin shon, taj 70 shavore sas andre.

TERNIPOSKA DEMOKRACIJAKE PROJEKTURA

Le terniposka demokracijake projektura den love pe le terne manushengi butyi te vazden o demokratikano trajo pengo kotor-them, ande pengo them, vaj mashkarthemutno. Kado programo del shajipe 13-30 bershenge ternenge, kon ando jekh programosko-them beshen, te keren nyeve networkura, te parujen mashkar pende le lashe projektura, so aba kerdo sas, taj te ingren len majdur kaj inke chi pinzharen len. Kadala projektura kodi sikaven le ternenge, sar te zhan andre ande themesko taj Europako trajo.

PHENAS:

40 terne manusha anda 11 programoske thema maladyile pe 10 dyes, te keren kasavi butyi, sar o Europako Parlamento kerel, kana pala varisoste trubul te phenen, sar te keren les. Kon kothe sas, alosarde jekhe prezidentos ande pengo parlamento, kerde vi parlamentoske grupura, taj komunitetura, ande lende te vorbisaren pala kodola trabi, so von vazhnoske inkrenas, so pe la Europako Parlamentosko programo po angluno than si, taj le terne manushengi trabaj. Pala e majanglunyi butyi, so chache Europake Parlamentoske dokumentonca keren, kade keren, sar von kothe te avenas pe le parlamentosko plenariko beshipe. Ande kadal 10 dyes le terne maladyonas vi Europake Parlamentoske reprezentatorenca.

EUROPAKI BILOVENGI BUTYI

Ande kado programo le 18-30 bershenge terne shaj zhan pe bilovengi butyi ande jekh kaver them, na pe majbut vrama sar ekh bersh, ande butfalo krujalipe. Karing kadi butyi chi trubul te sikaves andre khanchi pala tute, sako terno manush shaj kerel la. Den lenge xaben taj than, kaj zhanen te soven taj xutyilenle „posotyake love” Te na trubul te den avri penge love, te trubul lenge variso. Ande 'Europaki Bilovengi Butyi' trinfalo manusha si andre: e Organizacija, savi bishavel le manushen (laki butyi si te organizil majanglal le butyarengo drom taj te bishavel le butyaren), e Organizacija, savi kaj peste lel le manushen pej butyi (laki butyi si te xutyilel le butyaren taj te del lenge than, kerel lengo programo taj losarel, mishto te zhal sogodi) , taj o Terno manush, kon bilovengi butyi kerel.

Projektura, save aba akanak zhan, kasave si: ande terniposke centrumura keren butyi, ande phurenge khera taj klubura, pe krujalipe losaren, taj pe kulturako barvalimo.

NASHTIG keren kasavi butyi ando projekto, kaj nasulipe shaj pecisajvel le manushesa, phenas kana intervncija trubul te keren pala ekh baro maripo, vaj pala jekh katastrofa, kana zhutipe ingren.

Te zhanen te keren e bilovengi butyi, andre trubul te sityaren len pe kodo than, kaj butyi kerena, te organizin le terne manushenge mashkarkulturango sityaripe, timo te keren anda butyake manusha, pe menedzhereski butyi, te lasharen konflikтура, taj pe kreativno gindyisaripe.

E Europaki bilovengi butyi sityarel le terne manushen, te pinzharen opre, sostar si kaver jekh ternipesko projekto ande jekh kaver them taj ande pesko them. Von trubun te zhanen, sar te keren khere, ande pengo them, kodi, so pej kaver phuv sityile. Kadalesa shaj keren ekh fundamento penga karierake ande lengo avutno trajo.

Terne manusha majcerra shajiposa shaj keren 'Skurtone vramaki bilovengi butyi' (kadi duj kurke zhal) taj kadi butyi shaj lunzharen pe na majbut sar 12 shon, te kamen taj zhanen mishto te keren e butyi.

PHENAS

Ekh bishtajshzare-bershengo terno raklo andaj Anglija, kon angla kodi andej robija sas taj nas les kher, kaj te beshel, las pes te kerel butyi bilovengo kaj ekh zhutipeski organizacija, ke chi zhanglas te arakhel peske kaver butyako than. Kothe shundas, ke shaj zhal pe jekh skurtone-vramaki Europaki bilovengi butyi. Angla kodi voj shoha nas ande kaver them, feri andej Anglija, ba chi daralas te zhal andej Polakicko them pe bilovengi butyi, kaj nyeve shukar parkura kerde pe le foroske zhungale thana. Kana palpale -gelas andej Anglija, kade vorbinlas pala kadi vrama, sar „leske trajoski vrama”.taj phendas, palpale zhal kothe inke pe shtar shon.Voj kothe sas sar delegato vi atunchi, kana e Europaki Komissija pe jekh baro dyes oopenaisardas la 'Europaka Bilovenga Butyako' deshto arakhadyimasko dyes.

TERNIMATA ANDEJ LUMA

Kado programo pe kasave projektura del love, pe savende anda partnerika thema keren butyi le terne, partnerika thana andral e Europa taj pasha e Europaki Unia. Kade sar o projekto 'Ternimata paruvence,' vi kado projekto del love te zurarel o dialogo, e tolerancia karing jekhavreste pala sa le riga, mashkarkulturako gindisaripe taj solidaritato, te maren tele le nasul gindura pala o kaver manush taj le stereotipii, sakokaj andej luma te vazden kasave thema kaj andej demokracija taj patyiv trajin le manusha. Kadi butyi zhutil karing le ternimatongi kethani butyi, majbutivar te paruvence le ternimata, te shaj sityon taj te keren butyi jekhavresa.

PHENAS

Jekh organizacija anda Gruzija taj ekh anglicko grupo linepen karing ekh mashkarthemutno projekto le avnava:"E Europa maladyol la Medeaake themesa – Ternimata paruvence pe, te keren butyi kontra le stereotipiji taj e ksenofobia. Te keren mashkarkulturako hatyaripe' andej Gruzia. O projekto shove ternimatonge gruponca zhalas, andaj Ukraina, andaj Gruzija, anda o Rusicko them, anda Anglia, anda Estonia taj anda o Nyamcicko them. Ande sako grupo sas shtar manusha taj jekh sheruno.

PROJEKTURA PE SITYARIPE TAJ TE VAZDEN NETWORKO

Sa, kaske interesno si o na-formalno sityaripe taj ternimatongi butyi (kon ternenca kerel butyi, lenge sherune, lenge zhutora taj sityara, politikake manusha), savo ando jekh Programosko them beshel oficialno, shaj kerel kasavo sityaripe taj networkoski butyi, save majtele andre sikavas:

Te sityon ekh profesija jekh skurto vrama ande jekh kaver them, kana kade keren butyi, ke dikhen taj sityon e butyi, taj vi zhutin ande late. Kodi sityon le kaver themeske terne manusha, so ande kodo them aba mishto zhal.

Anglal dikhen, shaj keren projekto? pe skurto vrama maladyon potencialni partnerura, kon zhanenas te keren ekh mashkarthemutno projekto. Kadalasa majlashe keren lenge kontaktura so si aba akanak, taj avirakhen, sar te keren ekh avutno, nyevo projekto.

Maladyipe kaj phenen, sosko sas o programo Partnerura maladyon te dikhen pal-pale pe seminarura, sityaripe, kethanebeshipe, taj te phenen, lashe sas kodola vaj na, mishto sas sogodi vaj nas.

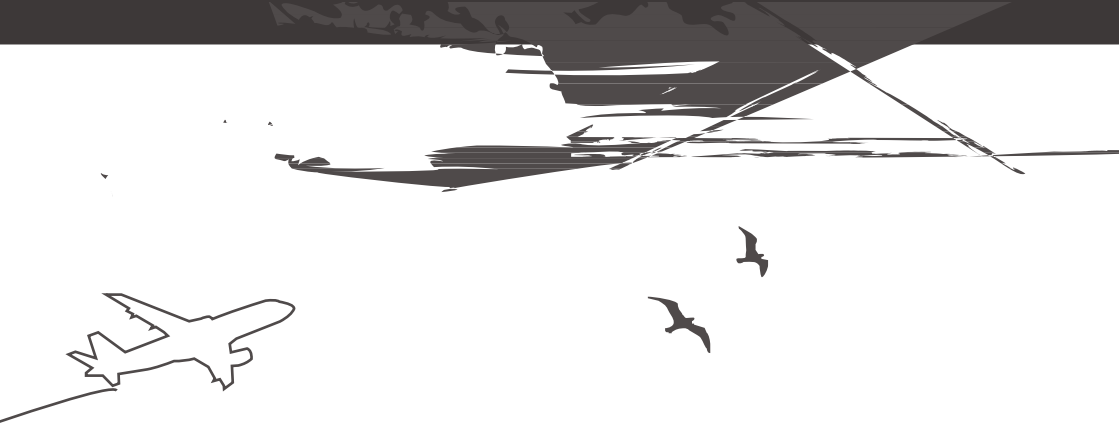
Sityimasko drom Jekh sityipesko drom, kaj ande jekh them shaj len informacia taj zhanipe pala jekh tema andej terniposki traba taj pa kodi soski terniposki politika shaj azhukarel len kothe.

Partneron roden Jekh maladyipe, kaj partneron shaj arakhen penge karing e mashkarthemutni kethani butyi.

Seminaro Jekh maladyipe, kaj vorbin pala jekh tema andaj terniposki traba, kaj shaj vorbisaren pala lashe, aba kerde projektura.

Sityipe Sityaripesko programo, te lasharen le terne sityimaske manushengo zhanipe, majmishto te keren butyi, majgodyaver taj majharnyiko te kerdyon. O sityaripe opre trubul te vazdel e ternimatongi butyi, majprofessionalni te avel, legmajfeder ande le projektura, so ande 'Ternimata karing ashen' programo keren..

Networkoski butyi keren, zuraren taj buxljaren networkura

LOVENGO TAJ KAVERFALO ZHUTYPE PE EUROPAKI KETHANI BUTYI TERNIMATONCA

Le 'Ternimata karing ashen' programosko kado kotor del zhutipe te keren kethani butyi, kooperacija, seminarura, sthstrukturime dialogo, le na-formalno sityipeske metodosa, mashkar terne manusha, kasavende, kon ternipesa keren butyi, taj kon andej terniposki politika keren butyi. Kamel

- le lasharel ekhh majtromano kethani butyi mashkar administracii , politikake manusha taj ternimata. te zhanaven majbute manushenca, soskoj le ternimatongo trajo
- te vazden majbari kooperacija terniposke organizaciencia

Ando projekto jekh vaj majbut metoda andre trubun te aven anda kadala:

Themesko terniposko maladyipe

_Maladyipe, te rakhen than, kaj shaj vorbisaren taj te xutyilen informancija, pala kasave trabi, save lashej te keren pa lende shtrukturalno dialogo, taj la Europaka Unijaki politikake taj trabenge vazhni sile

_Anglal te keren lasho krujalipe pe oficialno terniposko maladyipe, savo la Europake Unijake sherutno them si.

_Te organizin maladyipe vaj kethanebeshipe, savo ando kontakto si la Europake Terniposke Kurkesa.

_Mashkar o formalno taj na-formalno sityaripe te keren kontakto, mashkar-sektoralno dialogo te keren

Mahkarthemutno Terniposko Seminaro

_Terne manushenge taj politikake manushenge maladyipe, kon kamen te vorbinen pala kodi, kaste sosko lasho programo gelas aba tele andej terniposki traba, taj te len karing pende le temi, save andrej ande kadala lila: 'Shtrukturalno Dialogo, la kooperacijako puterdo metoda 'taj ando 'Terniposko Europako Pakto. 'Pe kasavo programo trubul te arakhes 30 vaj majbut manushen anda panzh, vaj majbut sar panzh thema anda le Programoske Thema.

MANGIPESKO LIL

Te shaj xutyiles love pe varisavo programo ande o 'Ternimata karing ashén' programio, sako falo andre trubul te iskiris pe mangipesko lil kade, mishto te avel karing tyiro projekto. Le lila tele shaj les pala o interneto pa kadi web-rig:
www.ec.europa.eu/youth/youth-in-action-programme/doc411_en.htm

Kana manges le love, na bister:

_Le liseski forma korrektno te avel, na mukh shusho than, kaj pushen variso, iskirin opral, kana des les andre: o bersh, o shon, o dyes

_Te shuves pasha o mangipesko lil sa dokumentura, so mangel tutar (phenas tyiro gindo pala kodi, sode love trubuna tuke taj p soste)

_Tye projektesko reprezentatori te na bistrel telal te iskiril o lil

_Kade inger o lil pej poshta, avri te na zhas anda kodi vrama, zhi kaj andre shaj bishaves les.

Ande jekh bersh kaverfalo vrama si pel projektura:

Projekto, savesko angluno dyes si mashkar	Mangipeski palunyi vrama
Angluno Majushi taj 30 Septemberi	Angluno Februari
Angluno Juliushi taj 30 Novemberi	Angluno Aprilishi
Angluno Septemberi taj 31 Januari	Angluno Juniushi
Angluno Decemberi taj 30 Aprilishi	Angluno Septemberi
Angluno Februari taj 31 Juliushi	Angluno Novemberi

Lovengo zhutipe

Pe le diferentni falura projektura diferentni love shaj xutyiles. Shaj xutyiles love:

_Pe kodolengo drom, kon dural avel po projekto – Kade alosar, sosa dromen, te na musares but love

_Pe than, kaj soves / O xaben, kana kothe san (fixnni love)

_Le love, direktno po projekto including insurance (fixnni love).

_Pe sityaripe – Sityarengi potyin taj ginadya (fixnni love).

_Love, so musaj si te des avri, da majanglal chi zhanes pala lende – love le ternenge majcerra shajipenca/ pe shpecialni dyalura le nasvalenge, vaj e butyi te si shpecialno.

_Pe majangluno drom angla o projekto – Po drom, po than, kaj soven taj pe kaver butyi zhikaj kothe si le

_Te ingren majdur o projekto taj te sikaven les andre kavreng

_Le terne te len ekh sherunes pasha pende ando projekto

Le sama pe kadala butya:

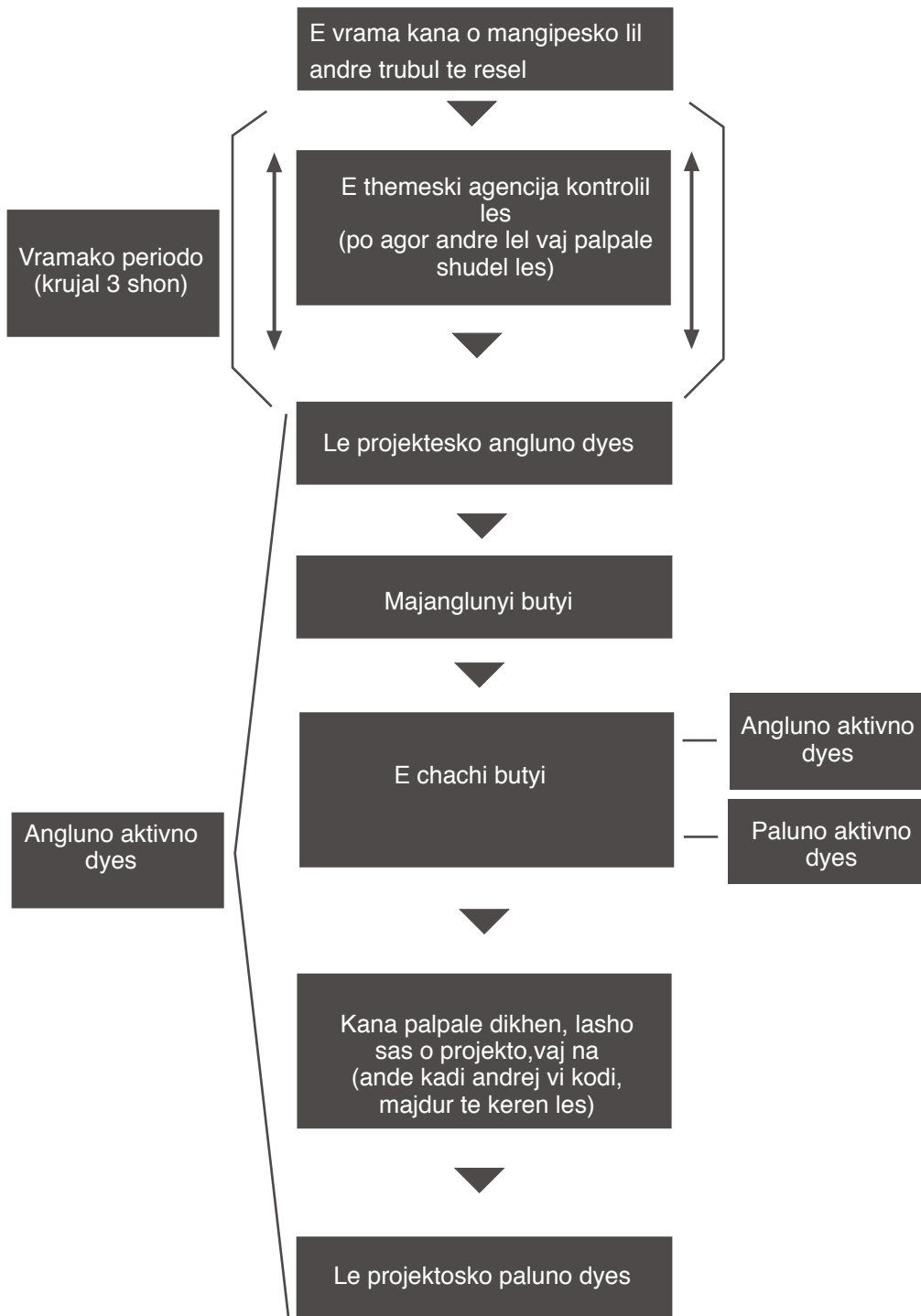
_Sa lila, so bishaves kaj e 'Ternimata karing ashen' programoski themeski oficija", krisake dokumentura si. Kadi kodi phenel, ke trubul vi te keres, so pe mangiposko lil ramosardan, taj pe soste le love manglan, trubul te keres kontrakto. taj po agor ekh raporto trubul te iskiris.. Kana kadala lila telal iskiris, tyiro anav des pe kodi, ke chaches keres, so shinadan.

_Love kathar majbut zvorura - le love, so xutyiles kathar o 'Ternimata karing ashen' programo, na avla dosta te potyines sako falo ando projekto.. Le love, so inke trubun, trubul te les kathar ekh kaver organizacija, vaj te arakhes varikas, kon shpecialno ande tyiri butyi del andre peske love.

_Nashtig les Europake love duvar – o 'Ternimata karing ashen' programo te zhutil tuke ande tyiro projekto, pe kado projekto kathar o Europako Komuniteto nashtig xutyiles kaver love.

Projektoske data Le projektesko angluno taj paluno dyes. E vrama mashkar kadala dyesa; kadi phenelpe, ke kodol love shaj xutyiles kathar o 'Ternimata karing ashen' programo, so ande kadi vrama des avri. Biletura, tiketura trubul te kines ande kadi vrama. Kade ker, andre te resel e majanglunyi butyi angla o projekto taj kana po agor palpale dikhes.

Aktivni dyesa. Kadala si le dyesa, kana e konkretno butyi zhal ando projekto (phenas o angluno taj o paluno dyes, kana ternimata paruvepe). Kade le aktivni dyesa andrej andel projektoske dyesengo periodo, le love, so angla kado periodo, vaj pala kodo periodo potyines po projekto, kodola o 'Ternimata karing ashen' programo na potyinelu tuke.

SAF ORGANIZIS O PROJEKTO

Sosko si o partneripe / taj sar len andre ando projekto kodolen, kon le love den Kethani butyi taj partneripe si sa kadal projektongi kija. Kodo manush, kon o projekto organizil, trubul te sikavel, ke andre las sa partneron taj kodi resle le programosa, so kamle Kathe majtele si uni punktura, pe soste trubul te les sama te keres perfektno kethani butyi.

- Sosko si tyiro networko (Sosko mishto keren butyi kethane? Soski lashi komunikacia keren ando e-mailo, po telefono,)

- Sa le projektoske organizatora te keren butyi kethane, taj chache jileza te ashen karing e butyi

- Dikh soske si tyire organizatora, sar hatyaren karing e butyi, chaches kothe kamen te resen le projektosa, kaj tu?

- Sa organizatorencia kethane avri trubul te phenen, kaj kamen te resen le projektosa taj kon so kerela ande leste.

- Sa organizatora kethane avri trubul te phenen, kon so kerela ando projekto, taj so kamen te resen kodol clear and commonly agreed definition of roles and tasks of each organiser involved in the project

E lashi kethani butyi po angluno than trubul te avel ande le projektosko sako periodo. Zurales vazhno si o angluno periodo, kana av ri rakhes, so keres, taj les tut karing e butyi. Pe kadala len sama ande kadi vrama:

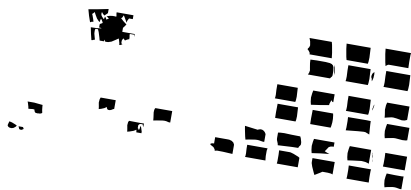
- Te hatyaren jekh pala e projektoski tema

- Tele trubul te iskirin la butyake kotora, le metodura, konkretno butyako programo trubul te keren, kon soski butyi kerla andre, taj o konkretno organizipe (le projektosko than, o than, kaj soven, , shibako zhutori

- andel projektoski majanglunyi butyi akharen andre kattyi manushen, sode numa zhanen

- Aba majanglal phen sakoneske, soske ternenca kerena butyi, anda sosko krunalipe taj kultúra aven von

- Mishto si, o grupo, savo ando kaver them bishavela le manushen, keren ekh majangluno drom po butyako than

Kana les tut karing e konkretno butyi, trubul te zhanes taj te phenes, so si tyiro programo (Kana so kames te keres? Sar? So kames te sityares ekh butyasa? So tu keres, nashtig ashel dur karing o 'Ternimata karing ashen' programosko gindo. Butyako programo:

So kames te reses/ Tema	Butyi (So kerasa?)	Metodo (Sar kerasa les?)	Sityimo (Sostar keras les?– Kado sar zhutil te parujen o zhanimo le manusha?)
Detehara:			
Pala mizmeri:			
Ratyine			

Kana po agor palpae dikhes po projekto, tu taj le partnerura trubu phenen, lasho saslo vaj nas lasho, taj von karing te shuven inke variso, atunchi perdal trubul te keren o projekto, le organizatora taj le projektoske butyara jekh te hatyaren.

Shaj keres, taj vi mishto si te keres majbutivar, ke palpae dikhes pej butyi, na numa po agor, tena kana kade gindyis, ke trubul, andel projektosko butyaki vrama.

Losar pe le manusha kon ando projekto keren butyi

E krisi taj e politika kaver si ande sako them, pala kadi trubul te vorbis sakonesa, kon anda kaver them avel. Si unyi krisa, pe soste ande sako them taj kaj sako projekto sama trubul te les:

Le sama pe kadala:

_dosta organizatora/sherune te aven kothe, ande pacha, ande lasho krujaipe te zhanen te sityon le terne.

_Mashkar le organizatora te avel vi mursh, vi zhulyi, kasavo te si o projekto, ke vi ande kodo si vi mursh, vi zhulyi.

_Te si varisoski bari problema, te zhanes te zhutis kothe, pel projektosko than (phenas 24/7 c te zhanes data pala le manushesko kheresko them taj pa kodo them, kaj zhal pej butyi, extra love, te pinzhares zhutipeske organizacii, te zhanes sigo agor te keres le programoske, vaj kaveres te keres les le organizatora taj sherune te zhanen te zhutinen pe nasvalende.

_te phenen majanglal, sar te trajinen, (phenas sode alkoholo vaj cigaretti shaj pen), taj kadi ekh krisi te avel andel programoski vrama vi le organizatorenge, vi le butyake manushenge.

Sosko si tyiro projekto, leske metodura?

Kade alosar tyire projekteski tema, interesno te avel le terne manushenge, taj te zhal karing lengo karaktero. Pala kodi phen, kaj kames te reses tyire projektosa, phenas: 'te sityuvas, so si sakokaj jekh andej Europaki kultura?' vaj sityuvas jekhavrestar, te na shudas avri so aba na trubul amenge, te rakhas kasave dyalonge nyevo than, kaj inke lashe shaj aven!' Pala kodi kado sa tele trubul te iskiris ande jekh butyako programo.

Kana keres o butyako programo, butfalo na-formalni metodura trubul te les andre (butyi ande grupura, kheresko teatro, programura andej natura, paho-phagerimo), te avel lasho sa le manushenge ando projekto, taj te resen kaj kamen le projektosa. Po agor kado trubul te avel ekh sityipe, kaj majkreativni taj aktivni kerdyon. Majbut metodura shaj arakhen pe

www.salto-youth.net/toolbox/ web-sajto

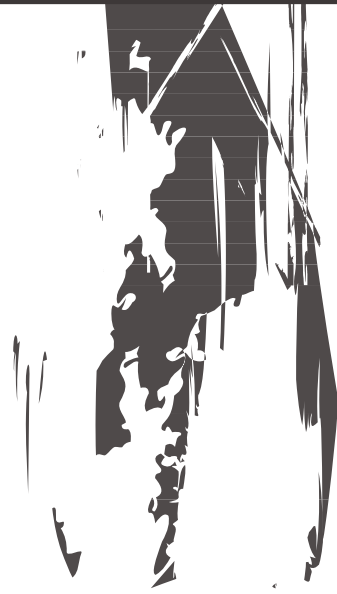
Kaj sako projektoski butyi po angluno than trubul te avel te **les le terne manushen andre andej butyi**, sar zhanes, taj te sityares len pe varisoste. Le terne manusha sa trubul te xutyilen nyevo zhanipe, vi atunchi, te na mishto zhanen strejini shiba, vaj ande varisoste majnasul sile, sar le kavera.

Tyiro projekto trubul te zurarel le terne manushen ande kodi, **te zhanen, ke von lashe taj godyavera si** te na daran, kana nyeve manushenca, nyeva tradicijasa vaj kulturasa maladyon, numa te sityon lendar so lasho si.

Kade trubul te keres butyi, le terne manusha te pinzharen **majbutfalo kultur** taj te dikhen, ke mashkar le kulturi tang kontakto shaj kerdyol. Ande kodi trubul te zhutil tyi butyi, te na avel rasizmo, nasul gindura pa o kaverfalo manush, te navel kasavo kaj o jekh manush avri shudel le kavres anda peski kruja, feri tolerancia te avel, sakon te hatyarel, ke butfalura sam.

So kames te reses tye projektosa taj kodi sar te ingres majdur taj pe majbute thanende?

Na numa kodolen trubul andre te ingres ando projekto, kon kontretno butyi keren ande leste, tena vi kodolen, kon krujal le projektosko than beshen, vaj varisar pinzhardyon le projektosa. Le organizatora, taj le projekteske butyake manusha trubun te zumaven perdal te den kaver manushenge kodi, so ando projekto sityile, shpecialnone manushenca, kon majdur ingren o projekto, vaj von keren pengo projekto, kasavo, so andej 'Ternimata karing ashen' kerde angla kodi. Kade te keren, o projekto majdur zhala pe lungo vrama.

YOUTH PASS LIL

Sakon, kon andre sas ando 'Ternimata karing ashen' projekto, xutyilen ekh Europako lil, le anavesa Youth Pass. Kadal Youthpass-lilesa kade pinzharena tut, sar kon andre sas ande varisavo na-formalno taj informalno sityaripe. Kadalesa butesa majangle shaj ushtaves, kana varikaj pe kaver than kames te sityos vaj butyi te keres.

O Youthpass-lil zhanes te les pe

www.youthpass.eu web-rig.

Sa le kriterii te shaj des andre mangipe, shaj arakhes po interneto ande "Ternimata karing ashen" programoski ginadyi tela:

www.ec.europa.eu/youth/youth-in-action-programme/doc443_en.htm

Majbut informacija vaj zhutipe te trubul tuke rode opre le "Ternimata karing ashen" programoski themeski oficija!

www.ec.europa.eu/youth/youth/contacts_en.htm?cs_mid=152

ALAVARI

Butyi: le projektesko konkretno, interaktivno kotor, so kodol gindosa organizin, te resen variso kethano nyevo barvalimo

Majangluno maladyipe te rakhes avri, so keresa: kana maladyos la organizacijasa, kaj kaste zhasa, kana inke avri rakhes, vaj numa les tut te keres tyiro projekto.

Mangipesko lil: te kames te manges love pe varisoste ando 'Ternimata karing ashen' programo', trubul te iskiris taj te des andre ekh oficialno lil pe kadi. Tele shaj les les pala o interneto, pala la Europaka Komissijako web-rig: www.ec.europa.eu/youth/youth-in-action-programme/doc411_en.htm

Kon mangel le love: ekh manush, kon andre del ekh projekto te sikavel les, te xutyilel pe leste love kathar o Ternimata karing ashen programo.

O manush, kon xutyilel love/zhutipe: Tyiro programo avri te alosaren, tu le 'Ternimata karing ashen' programosko manush avesa, kadi phenel, xutyilesa lovengo vaj kaver zhutipe. Pala kadi oficialno hertija trubul telal te iskirisares pala kodi, ke love les opre po projekto, tu pale keres ande tyiro projekto, so shinadan.

Sherutno: jekh kasavo manush, kas lashe gindura si, taj kon ternenca kerel butyi, /vaj zumadas aba te zhutil ternenge, kana korkori rakhen avri variso) kon zhutil le gruposke chaches te zhanen te keren o projekto

Koordinativno organizacia: Kodi organizacia, savi kethane xutyilel le projektoski lovengi administracia le partnerosa taj le EU love ulavel mashkar le kaver organizatora, kade, ke dikhel, kon soski butyi kerla ando projekto, kaske sode trubul.

Kriterii, te xutyiles le love: Kadala kondicii mishto trubul te aven ando projekto, le manusha ando grupo, o than, kaj keres les, leski vrama taj so konkretno keren.

Pashutno sheruno: jekh kasavo manush, kon neutralno dikhel po projekto, sarso avral te dikhelas, akharel le gruposke manushen pej butyi, majbut troma del len, losarel te na bistren, so kamen te **Agoresko raporto:** kana agor si tyire projektoske, pala kodi ande duj shon trubul te keres ekh raporto pala leste, te iskiris les telal taj te bishaves les kaj e 'Ternimata karing ashen' themeski organizacia. Tele trubul te iskiris, sar gelas o projekto chaches, taj le lovenca so kerdylas, (sode xutyildan taj sode trubulas avri te potyines.)

Butyi majdur: kasavi butyi, so atunchi keren, kana aba gata si o projekto taj majdur kames te inkres kodi, so lesa kerdan, te zhanes te keres les pe kaver than, kaver data.

Mishto kerdo projekto: kasavo projekto, so lasha sas, kodi reslan lesa, so majanglal gindisardan. Kon zhutindas karing kasavo projekto, shaj ingrel les majdur, pe kaver krujalipe. Majbut informacia shaj arakhes pe www.salto-youth.net

Hertija pala o lovengo zhutipe: Ande kado lil si ramosarde le kondicii, so taj sar shaj keres le loveneca kathar e Europaki Unia

Gruposko sheruno: ekh manush (ande kado programo varikon, majbut sar 25 bershengo) kon zhal le terne manushenca ando projekto te losarel pe lende taj pe kodi, chaches te sityon.

E organizacia savo xutyilel le ternen (HO): le organizatora ande kodo them, kaj zhala o projekto Terne manushengo informalno grupo: terne manushengo grupo, kon kethane aven ba naj andre ande chisoski formalno/krisaki/registruime organizacia

Kas si krisako lil pala kodo than, kaj beshel: varikon, kaske lesko/lako them del krisako lil pa kodo, kaj voj kothe beshel.

Metodologia: butfalo na-formalnone sityipeske metodura, texniki pe le butfalone terniposke grupongo sityaripe

Multiplikatori: jekh manush, kon andre sas ando projekto taj kon sakokaj ingrel informacia pa o projekto kaj inke naljo pinzhardo, (terne manusha, manusha kon ternenca keren butyi, e media, politikake anglune manusha, EU-politikake manusha.)

Themeske projektoske organizacii(NAs): shtrukturi, save le themeske sherutne manusha keren ando sako progrmosko them, te organizin, keren o 'Ternimata karing ashen' programo decentralno. Sa le themeske organizacii shaj arakhes pe : www.ec.europa.eu/youth/youth/contacts_en.htm?cs_mid=152 web-rig.

Partnerika thema pashal: na partnerika thema, ba o 'Ternimata karing ashen' programo zhutil e kooperacia mashkar le programoske thema taj kadala partnerika thema pasha lende:

Albania Bosnia taj Herzegovina Kroacia Dulmutani Jugoslavia Makedonia FYROM) Montenegro Serbia	Armenia Azerbadzhan Belarus Gruzia Moldova Rusicko them Ukraina	Algeria Edyiptomo Izraelo Jordania Libanono Morocco Palestiniako kotor taj Gaza Siria Tunezia
---	---	---

Partneri: ekh kaver grupo, savo andre si ando projekto pej partnerikone kontaktoski baza

Partneripe: o kontakto mashkar le kaverfalo zhutora, so andre si line ando projekto. Kadi tang kethani butyi, ande kadi trubul te hatyares vi sako partnerongi butyi te organizin taj te bunusaren

le lovenca: te phenen, kas so si e butyi taj sar te ulaven le love

Le projektoski vrama: o intrego periodo zhi kathar le projekosko angluno dyes zhi kaj lesko paluno dyes, ande soste andre si e majanglunyi butyi, e konkretno butyi taj kana palpale dikhen po projekto taj phenen, lasho sas vaj na (vi o gindo te keren les majdur).

Programoske thema: Anda kadala thema shaj aven partnerura ande

Austria Belgiumo Bulgaria Cyprusi Czexia Denmarka Estonia Finlandia Francicko them	Nyamcicko them Grexicko them Ungriko them Irlandia Italia Latvia Litvania Luxemburgo Malta	Hollandia Polackicko them Portugalia Romania Slovakia Slovenia Shpania Shvedicko them	Izlandia Liechtenstein Norvegia Turkicko them
--	--	--	--

Kon avri rakhel o projekto: terne manushengi organizacia vaj grupo, kon kamel te kerel ekh 'Ternimata karing ashen' projekto. Voj shaj avel partnero, kon mangel le love taj kon aba xutyilel le love.

E organizacia, savi bishavel varikas ando projekto (SO): kon avri rakhlas ekh projekto, taj bishavel ekh terniposko grupo ando kaver them, kade, ke kothe te zhanen te keren butyi vaj te sityon.

Zumav o “Ternimata karing ashen” programo!

ROMANI version

SALTO-YOUTH
CULTURAL DIVERSITY
RESOURCE CENTRE

SALTO-Youth is a network of 8 Resource Centres across Europe that provides information, training and support for international youth projects in the framework of the European Commission's "Youth in Action" Programme. We respond to the needs of the National Agencies of this Programme to support Inclusion and Cultural Diversity on an international level and with local impact. Our activities take place in non-formal environments (outside of schools and universities) in order to provide youth leaders with specific skills and competencies that they can then utilise and multiply in their own communities. Our core aim is to encourage the quality and quantity of youth projects across Europe. You can find more information about us at: www.salto-youth.net